

Askerlik mükellefiyeti kanununun 105 ve 106 ıncı maddelerinin tadili hakkında 1/302 numaralı kanun lâyihası ve Millî Müdafaa ve Bütçe encümenleri mazbataları

T. C.

Başvekâlet

Muamelât müdürlüğü

Sayı 6/925

13-IV-1932

B. M. M. Yüksek Reisliğine

1111 numaralı askerlik mükellefiyeti kanununun 105 ve 106 ıncı maddelerinin tadili hakkında M. M. vekâletince hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetince 12-IV-932 tarihinde Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâyihası esbabı mucibesile birlikte takdim olunmuştur.

Muktazasının ifasına müsaade buyurulması rica olunur efendim.

Başvekil

İsmet

Esbabı mucibe

Askerlik mükellefiyeti kanununun 104 üncü maddesi hükmüne tevfikân her sene mükellefiyet yaşına giren efrat miktarı bu senelerde fazla olduğundan bedeli naktî kabul edilmektedir. 1926 senesinden itibaren bedeli naktî veren efradın miktarı yapılan tetkikat neticesinde tedricen tenakus ederek 1926 senesine nazaran beşte bir raddesine yani 900 nefere inmiştir. Bunun sebepleri şunlardır:

Askerî hizmet esnasında tasarrufu temin için umumî mahiyette mezuniyetler verilmesi bedeli naktî miktarının çokluğu ve serveti milliyenin buhranlar sebebiyle azalmış olmasıdır. Serveti milliyeye ve buhranların tevlit eylediği vaziyete binaen vergiler istitaatı milliyeye nazarı dikkate alınarak tenkis edildiği bir zamanda bir nevi askerî vergi demek olan bedeli naktînin fahiş rakamlar üzerinde sabit kalması hazineye giren paranın beşte dört nisbetinde tenezzülüne badi olmaktadır. Bedeli naktîyi bu noktai nazardan tenkis etmek ihtiyacı vardır.

Diğer cihetten Millî Müdafaa bütçesinde en mühim kalemi tayinat ve melbusat faslı teşkil etmektedir. Talim ve terbiye edilecek efrat mevcudunu, bütçenin istitaatına göre haddi azamiye çıkarmak ve böylece ordunun istikbaldeki sefer kıymetini arttırmak Millî Müdafaa'nın takip ettiği mühim bir esastır. Bütçenin gittikçe artan istitaatsızlığı karşısında bu ümniyenin husuli için her çareye baş vurmak zarureti görülmektedir. Bedeli naktî efradının ilbas ve işçeleri kendilerine ait olduğuna göre miktarlarının tezyüdü müayyenat ve melbusat fasıllarından bazı mertebe tasarrufu temin etmekle beraber talim ve terbiye edilecek efrat miktarını da arttıracaktır. Maruzatı vakıya nazaran bedeli naktî miktarının 600 liradan 250 liraya tenzili çok faydeli olacaktır.

Nisan 1932 celbinde toplanmış olan efradın da bundan istifadelerini temin eylemek maksadile lâyihanın sonuna bir muvakkat madde ilâve olunmuştur.

Millî Müdafaa encümeni mazbatası

T. B. M. M.
M. M. encümeni
Karar No. 24
Esas No. 1/302

3 - V - 1932

Yüksek Reisliğe

1111 numaralı ve 21 haziran 1927 tarihli askerlik mükellefiyeti kanununun 105 ve 106 maddelerinin tadiline dair olan ve 21-IV-1932 tarih ve 1/302 numara ile encümenimize havale buyurulan kanun lâyihası ve esbabı mucibe raporu Millî Müdafaa vekâletinin memuru huzurile müzakere edildi:

1 - Esbabı mucibede beyan edilmiş olduğu veçhile, her sene askerlik mükellefiyeti yaşına giren efrat miktarı ihtiyaçtan fazla olduğundan bedeli naktî usulü devam etmektedir. Lâkin bedeli naktinin 600 lira gibi nisbeten yüksek bir meblâğ olması bu varidat membandan hazinenin istifadesini tahdit ediyor. Bu meblâğın tenzili suretile bedel vereceklerin çoğaltılmasından hazineye mühimce istifade temin edileceğine şüphe yoktur. Bedeli naktî vereceklerin çoğaltılması orduca iâşe ve ilbas masraflarının bir dereceye kadar azalmasını da mucip olur. Çünkü bu efradın doyum ve giyim masrafları kendilerine aittir.

Binaenaleyh bedeli naktî miktarının altı yüz liradan 250 liraya indirilmesi muvafık görülmektedir.

2 - Maksat bedeli naktî usulüne hasbelhal.kolaylık ve bu varidat membama genişlik yapmak olduğuna göre, teklif lâyihasındaki 105 inci maddenin 2 inci duraktan sonraki « bedeli naktî vermek isteyenler içtima gününden en aşağı on gün evvel bu arzularını askerlik şubelerine veya sefaret ve konsolosluklara bildirmeğe mecburdurlar. Ancak bu suretle haber verenlerin bedeli naktileri içtima gününe kadar (içtima günü hariç) kabul olunur » kısmının koyduğu kayda lüzum görülmemiş ve bu kısım çıkarılmıştır.

Keza bedeli naktinin, cari olduğu üzere, defaten veya iki taksitte verilmesi usulünün değiştirilmesinde yani mutlaka defaten verdirilmesinde ayrıca bir faide görülmediğinden, iki taksit imkânı kemakân bırakılmıştır.

3 - Muvakkat maddede: 1932 senesi nisan celbinde bedel vereceklerin bedelleri bir mayıs tarihine kadar kabul olunur » kaydı - bu celbin yapılması üzerinden elyevm bir zaman geçmiş olması ve lâyihai kanuniyenin katî şekil alması için de bir müddet daha geçeceği sebebiyle - maksada göre tadil edilmiştir.

4 - Esas kanunun muhtelif maddelerinde (şehbender) kelimesi yazılı olduğundan kanunda ahengi muhafaza mülâhazasıle (konsolosluk) kelimesi yerine (şehbenderhane) yazılmıştır. Encümenimizce kabul olunan şekil arz ve takdim kılındı.

M. M. En. Reisi	M. M. Kâ.	Aza	Aza	Aza	Aza	Aza	Aza
Giresun		Kastamonu	Tokat	Gümüşane	Tokat	Kırşehir	Elâziz
<i>Ihsan</i>		<i>A. Rıza</i>	<i>Hüsni</i>	<i>Şevket</i>	<i>B. Lûtfi</i>	<i>L. Müfit</i>	<i>Ahmet Saffet</i>
Aza	Aza	Aza	Aza				
Ordu	Cebelibereket	Burdur	Balıkesir				
<i>Recai</i>	<i>Naci</i>	<i>Halit</i>	<i>Enver</i>				

Bütçe encümeni mazbatası

T. B. M. M.
Bütçe encümeni
M. No. 110
Esas No. 1/302

7 - V - 1932

Yüksek Reisliğe

Askerlik mükellefiyeti kanununun 105 ve 106 maddelerinin tadili hakkında olup Millî Müdafaa

encümeninin mazbatasile birlikte encümenimize tevdi kılınan kantun lâyihası Millî Müdafaa vekili Zekâî Bey hazır olduğu halde tetkik ve müzakere olundu.

Encümenimiz merbut esbabı mucibelerin tetkikinden ve Millî Müdafaa vekili Beyin izahatından sonra lâyihanın heyeti umumiyesi hakkındaki mülâhazatı varit ve müsip görmüş ise de lâyihanın maksadı tedvinini nazarı itibare alarak bedeli naktinin miktarece tenzilinden başka bedeli naktî veren efradın talim müddetlerinin dahi dört veya hiç olmazsa beş aya indirilmesinde fayda mülâhaza eylemiştir. Aneak işin teknikle alâkadar olan bu mevzuda bir karar almağı kendi salâhiyeti dahilinde görmediğı için lâyihanın heyeti umumiyesini teklif olunan esaslı hutut dahilinde kabul eylemiş ve yalnız birinci maddeye idarei hususiyelere ait hissenin dahi aynı nisbet dahilinde tenzilini tazammun eden bir hüküm ilâve eylemeğı ve muvakkat maddedeki otuz günlük müddeti efrat kıtalarına iltihak etmiş bulunmak dolayısıyla yeni ahkâma ittılâ hâsıl edebilmeleri için gayrikâfi görerek kırk beş güne çıkarmak suretile bu maddede tadilât yapmağı muvafık görmüştür.

Umumî heyetin tasvibine arz olunur.

Encümen Reisi	M. M.	Kâtip					
Gümüşane	Konya	Tokat	Ankara	Çorum	Elâziz	Isparta	Kırklareli
					Talim müddetinin		
<i>H. Fehmi</i>	<i>K. Zaim</i>	<i>Süreyya</i>	<i>Y. Galip</i>		kemakân altı ay kal-		
Konya	Manisa	Sivas	Sivas		masına muhalifim.		
<i>K. Hüsnü</i>	<i>M. Turgut</i>	<i>Rasim</i>	<i>M. Remzi</i>	<i>Mustafa</i>	<i>H. Tahsin</i>	<i>Mükerrem</i>	<i>M. Nahit</i>

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

1111 numaralı askerlik mükellefiyeti kanununun 105 ve 106 nci maddelerini muadil kanun lâyhısına

BİRİNCİ MADDE — Askerlik mükellefiyeti kanununun 105 ve 106 nci maddeleri aşağıdaki şekilde tadil edilmiştir:

105 inci madde — Bedeli naktî miktarı iki yüz elli liradır. Bunu mükellef veya namına aharı, Türkiye dahilinde mal sandıklarına ve eenebi memleketlerde sefaret ve konsolosluklara resmî makbuz mukabili defaten verir. Bedeli naktî vermek isteyenler, içtima gününden en aşağı on gün evvel bu arzularını askerlik şubelerine veya sefaret ve konsolosluklara bildirmeye mecburdurlar. Ancak bu suretle haber verenlerin bedeli naktileri içtima günü (hariç) ne kadar kabul olunur.

106 nci madde — Bedeli naktî verenler, mahallerinde bulunan veya yol masrafı kendileri tarafından verilmek ve fâlimü terbiye işkâl edilmemek şartile arzu ettikleri piyade alaylarında (sakatlar geri hizmetlerde) altı ay talim yapmağa borçludurlar.

Bedel vermiş olanlardan hastalık, mahpusluk ve yolların kapanması gibi iradesi hariçinde bir sebep olmaksızın Millî Müdafaa vekâletince tayin olunan zamanda talime gelmeyenlerin talimleri iki kat yaptırılır. Arkadaşlarının terhisine kadar gelmeyenlerin muvazzaf hizmetleri tamamlattırılır ve bedelleri geri verilmez. (Hasta ve mahpus olanlar veya yola çıkamıyanlar talim zamanından evvel mazeretlerini buldukları mahal askerlik şubelerine veya sefaret ve konsolosluklara, bunlar da keyfiyeti asıl şubelerine bildirmeye ve buna müteallik rapor ve şahadetnameleri göndermeğe borçludurlar).

Bedel efradının izin, tebdilhava, firar ve hapislikte ve ceman on beş günden fazla hastanede ve istirahatta geçirdikleri müddetler talim müddetine mahsup edilmez.

İKİNCİ MADDE — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

MİLLÎ MÜDAFAA ENCÜMENİNİN TADİLİ

1111 numaralı askerlik mükellefiyeti kanununun 105 ve 106 nci maddelerini muadil kanun lâyhısına

BİRİNCİ MADDE — Askerlik mükellefiyeti kanununun 105 ve 106 nci maddeleri aşağıdaki şekilde tadil edilmiştir:

105 inci madde — Bedeli naktî miktarı 250 (iki yüz elli) liradır. Bunu mükellef veya namına aharı Türkiye dahilinde malsandıklarına ve eenebi memleketlerde sefaret ve şebenderhanelere resmî makbuz mukabili defaten veya iki taksitte verir. Bir taksitte vereceklerin içtima gününe kadar (içtima günü hariç) ve iki taksitte verecekleri birinci taksit olarak yarı miktarını içtima gününe kadar ve ikinci taksiti altı ay içinde vermeleri lâzımdır. İkinci taksiti zamanında vermeyenlerin verinceye kadar muvazzaf hizmetleri devam eder. İkinci taksiti vermeyenlere birinci taksit geri verilmez.

106 nci madde — Bedeli naktî verenler kendi mahallerinde bulunan veya yol masrafı kendileri tarafından verilmek ve talimü terbiye işkâl edilmemek şartile arzu ettikleri yerde bulunan piyade alaylarında (sakatlar geri hizmetlerde) altı ay talim yapmağa borçludurlar.

Bedel vermiş olanlardan, hastalık, mahpusluk ve yolların kapanması gibi iradesi hariçinde bir sebep olmaksızın, Millî Müdafaa vekâletince tayin olunan zamanda talime gelmeyenlerin talimleri iki kat yaptırılır. Arkadaşlarının terhisine kadar talime gelmeyenlerin muvazzaf hizmetleri tamamlattırılır ve bedelleri geri verilmez. (Hasta ve mahpus olanlar veya yola çıkamıyanlar talim zamanından evvel mazeretlerini buldukları mahaller askerlik şubelerine veya sefaret ve şebenderhanelere, bunlar da keyfiyeti asıl şubelerine bildirmeye ve buna müteallik rapor ve şahadetnameleri göndermeğe borçludurlar.)

Bedel efradının izin, tebdilhava, firar ve hapislikte ve ceman on beş günden fazla hastanede veya istirahatta geçirdikleri müddetler talim müddetine mahsup edilmez.

İKİNCİ MADDE — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

BÜTÇE ENCÜMENİNİN TADİLİ

MADDE 1 — 21 haziran 1927 tarih ve 1111 numaralı askerlik mükellefiyeti kanununun 105 ve 106 nci maddeleri aşağıdaki şekilde tadil edilmiştir:

MADDE 105 — Bedeli naktî miktarı iki yüz elli liradır. Bunu mükellef veya namına aharı Türkiye dahilinde malsandıklarına ve ecnebi memleketlerde sefaret ve şebenderhanelere resmî makbuz mukabili defaten veya iki taksitte verir. Bir taksitte vereceklerin iğtima gününe kadar (iğtima günü hariç) ve iki taksitte vereceklerin birinci taksit olarak yarı miktarını iğtima gününe kadar ve ikinci taksiti altı ay içinde vermeleri lâzımdır.

İkinci taksiti zamanında veremeyenlerin verinceye kadar muvazzaf hizmetleri devam eder.

İkinci taksiti veremeyenlere birinci taksit geri verilmez.

Bedeli naktiden idarei hususiyelere ayrılan hisse dahi on iki de beşine indirilmiştir.

ÜÇÜNCÜ MADDE — Bu kanunun hükümlerini icraya İera Vekilleri Heyeti memurdur.

Muvakkat madde — 1932 senesi nisan celbinde belgelere vereceklerin bedelleri 1 Mayıs 1932 tarihine kadar kabul olunur ve bunlardan mürettebata sevk edilmiş olanlar da bu haktan istifade ederler.

1932 nisan celbi için bedeli nakdi olarak altı yüz lira vermiş olanların fazla tediye iade olunur.

12 - IV - 1932

Bş. V.	Ad. V.	M. M. V.	Da. V.
<i>İsmet</i>	<i>Yusuf Kemal</i>	<i>Zekâi</i>	<i>Ş. Kaya</i>
Ha. V. V.	Mal. V.	Mf. V.	Na. V.
<i>Ş. Kaya</i>	<i>M. Abdülhalik</i>	<i>Esat</i>	<i>Hilmi</i>
İk. V.	S. İ. M. V.	G. İ. V.	
<i>M. Şeref</i>	<i>Dr. Refik</i>	<i>Ali Rana</i>	
Zr. V.			
<i>Muhlis</i>			

ÜÇÜNCÜ MADDE — Bu kanunun hükümlerini icraya, İera vekilleri Heyeti memurdur.

MUVAKKAT MADDE — 1932 nisanında celbedilmiş ve kıtaat ve müessesata sevk edilmiş olanlardan bedel vereceklerin bedelleri bu kanunun neşrinden itibaren nihayet otuz gün zarfında kabul olunur.

1932 nisan celbi için bedeli nakdi olarak defaten altı yüz lira veya bunun birinci taksiti olarak üç yüz lira vermiş olanların fazla tediye iade olunur.

MUVAKKAT MADDE — 1932 nisanında celbedilmiş ve kıtaat ve müessesata sevk edilmiş olanlardan bedel vereceklerin bedelleri bu kanunun neşrinden itibaren nihayet kırk beş gün zarfında kabul olunur.

1932 nisan celbi için bedeli nakti olarak defaten altıyüz lira veya bunun birinci taksiti olarak üç yüz lira vermiş olanların fazla tediyesi iade olunur.